WPR 2020+ uwarunkowania, doświadczenia, kierunki dyskusji

Dr Mirosław Drygas

Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk

Wrocław, 12 czerwca 2017 r.

Struktura wystąpienia

1. Globalne uwarunkowania polityczne, ekonomiczne, środowiskowe i technologiczne w świetle nowych wyzwań dla UE

2. Dotychczasowe doświadczenia realizacji WPR

3 . Problemy i potrzeby rozwoju wsi i rolnictwa

4. Wybrane obszary dyskusji i propozycje zmian WPR 2020+

5. Uwagi i wnioski

Globalne uwarunkowania polityczne, ekonomiczne, środowiskowe i technologiczne w świetle nowych wyzwań dla UE

1. Niestabilna sytuacja polityczna w skali światowej, coraz wyraźniej ujawniające się tendencje narodowościowo-protekcjonistyczne w krajach członkowskich UE

2. Rozpoczęcie procedury Brexit, skutkujące znacznym pomniejszeniem wspólnego budżetu.

3. Niepewność co do polityki prezydenta w USA.

4. W ostatnich 20 latach roczne nominalne wydatki na WPR w skali Wspólnoty wzrosły o blisko 50% (z 42 do 60 mld euro), równocześnie liczba krajów członkowskich zwiększyła się prawie dwukrotnie (z 15 do 28), a **udział wydatków na WPR uległ niemal dwukrotnemu spadkowi w relacji do PKB** wytwarzanego łącznie przez kraje członkowskie UE (z około 0,60% do 0,32%).

5. Przytoczone dane świadczą o systematycznie postępującej reorientacji celów UE i **coraz mniejszej randze nadawanej WPR wśród priorytetów ustanawianych na kolejne okresy programowani**a. Problem ten dotyczy również polityki spójności, mającej za swój główny cel niwelowanie zróżnicowania poziomu rozwoju pomiędzy krajami członkowskimi.

6. Ogromne zadłużenie finansów publicznych w skali świata (według Financial Times, Międzynarodowy Fundusz Walutowy szacuje poziom zadłużenia w 2015 r. na około 152 biliony USD, co stanowi około 225% rocznego PKB wytwarzanego w całym świecie). Problem ten dotyczy także krajów UE stawiając **kwestie finansowania polityk unijnych w nowym, wymagającym rozsądnych rozwiązań świetle**.

Globalne uwarunkowania polityczne, ekonomiczne, środowiskowe i technologiczne w świetle nowych wyzwań dla UE- c.d.

7. Dokonujące się w bezprecedensowym w historii ludzkości tempie (postęp geometryczny) innowacyjne zmiany technik i technologii produkcji rolniczej (informatyzacja, robotyzacja, automatyzacja), determinują rosnącą skalę potrzeb inwestycyjnych polskiego, jak i unijnego rolnictwa. **Od racjonalnego zaspokojenia potrzeb w tym zakresie zależy zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego krajów członkowskich UE, w tym i Polski.** Nie należy ulegać błędnemu postrzeganiu tej kwestii polegające na fałszywej tezie, że żywność możemy taniej kupić zagranicą. **Od zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego z rodzimych źródeł zależy bowiem utrzymanie tożsamości narodów.**

8. Ponadto w warunkach postępującej liberalizacji handlu (już finalizowane lub negocjowane umowy o wolnym handlu z potentatami dysponującymi dużym potencjałem wytwórczym w rolnictwie oraz nadwyżkami eksportowymi – CETA, TTIP, Nowa Zelandia, Ukraina czy kraje MERCOSUR) **jako aksjomat należy traktować podtrzymanie wspólnotowego charakteru WPR.**

9. Tworząc zasady przyszłej polityki rozwoju obszarów wiejskich uwzględnić należy cele zrównoważonego rozwoju ONZ do 2030 r., uzgodnienia z szczytu klimatycznego z Paryża z grudnia 2015 r. oraz konferencji z CORK 2.0 (Zarządzanie zasobami naturalnymi, mitygowanie zmian klimatu, ochrona środowiska).

10. Innowacyjność we wszystkich wymiarach podstawą rozwoju i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego w UE (fundamentalna rola systemu wiedzy i innowacyjności w rolnictwie - AKIS)

Ewolucja WPR oraz zmiany udziału budżetu WPR w PKB UE w latach 1990-2020 (w cenach bieżących)

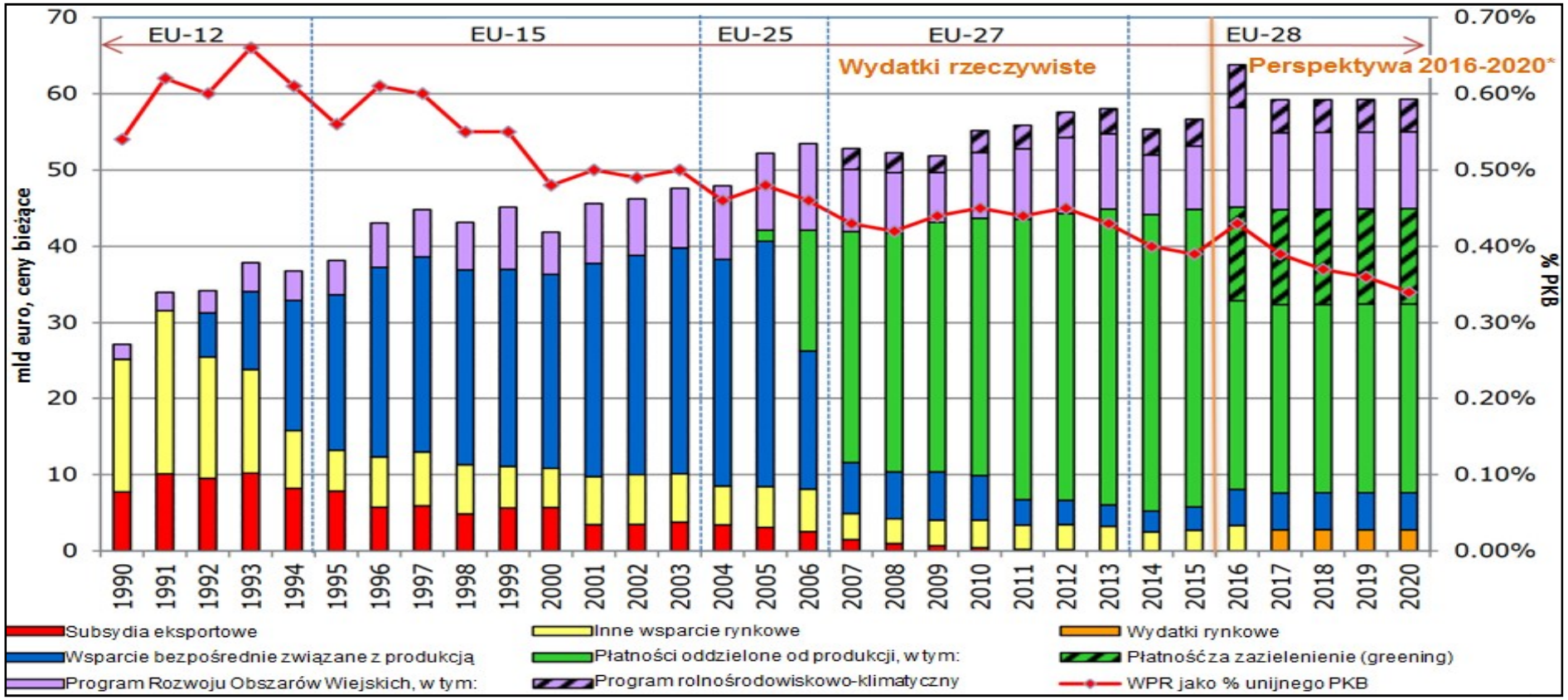

Udział w wytwarzaniu PKB [w %]

	2004	2015	
United States of America	28%	24%	↘
EU27	26%	22%	↘
Japan	11%	6%	↘
UK	5%	4%	↘
China	5%	15%	↗
Canada	2%	2%	→
Mexico	2%	2%	→
Brazil	<2%	2%	↗
India	<2%	3%	↗
Rest of the world	18%	21%	↗

Source: Eurostat and UN Statistical Division

Bezrobocie w latach 2004-2017

Source: European Commission

Indeks rocznych zmian realnych cen w latach 1960-2014

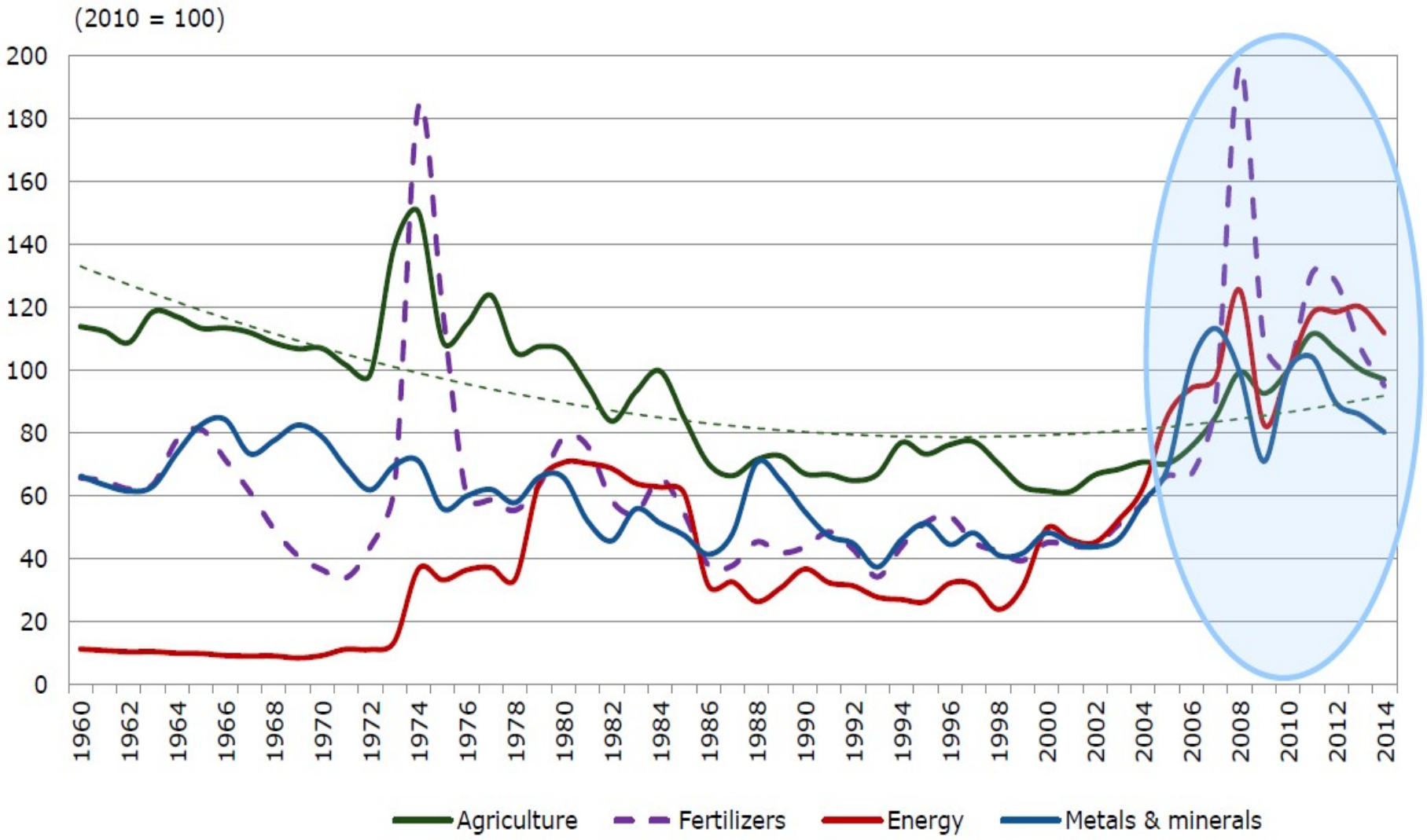

Source: World Bank

Indeks miesięcznych zmian realnych cen w latach 2005-2015

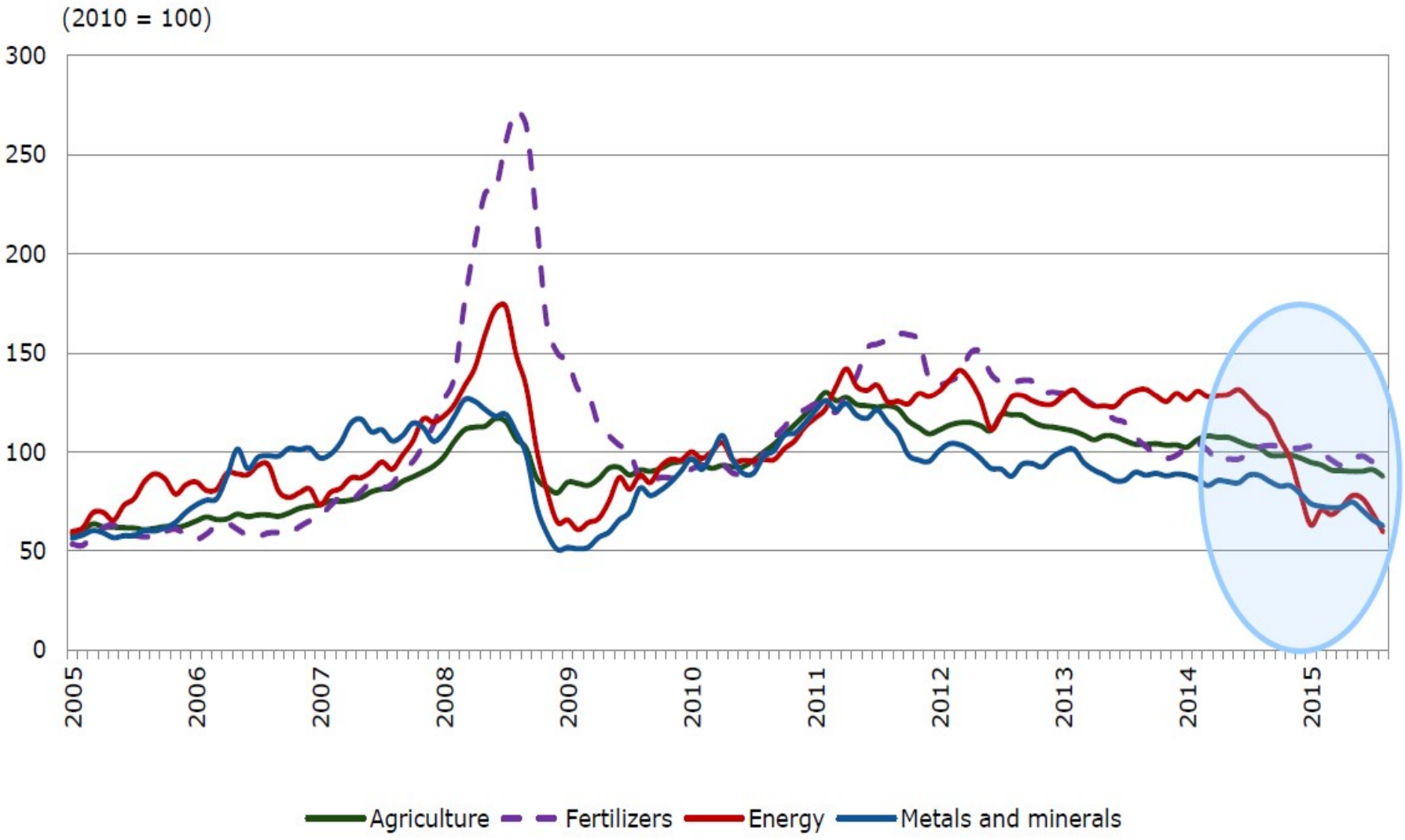

Source: World Bank

Indeksy FAO kwartalnych zmian realnych cen w latach 2006-2015

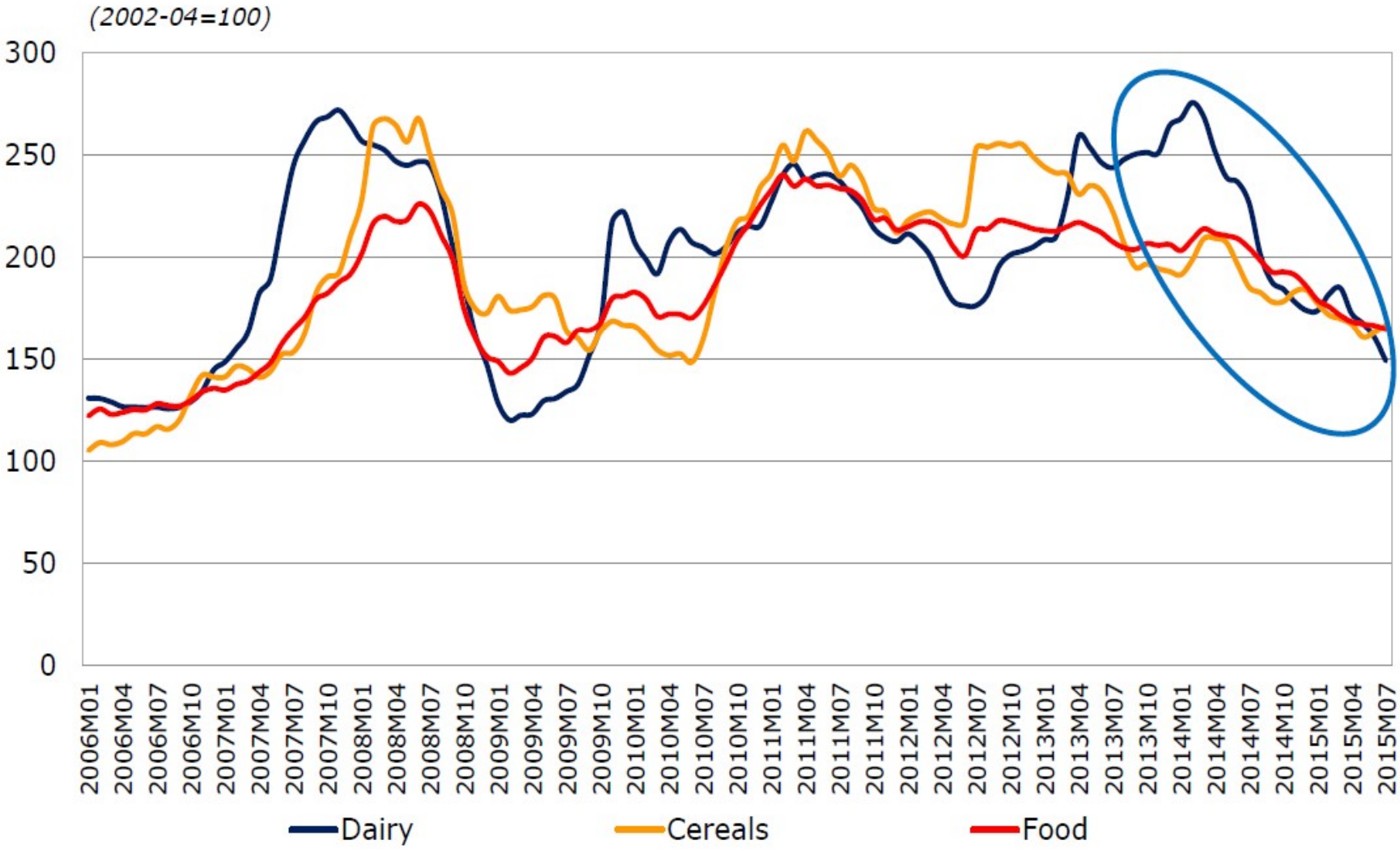

Udział gospodarstw w UE ze stratami dochodu przekraczającymi 30% według wielkości ekonomicznej [średnio dla lat 2007-2013]

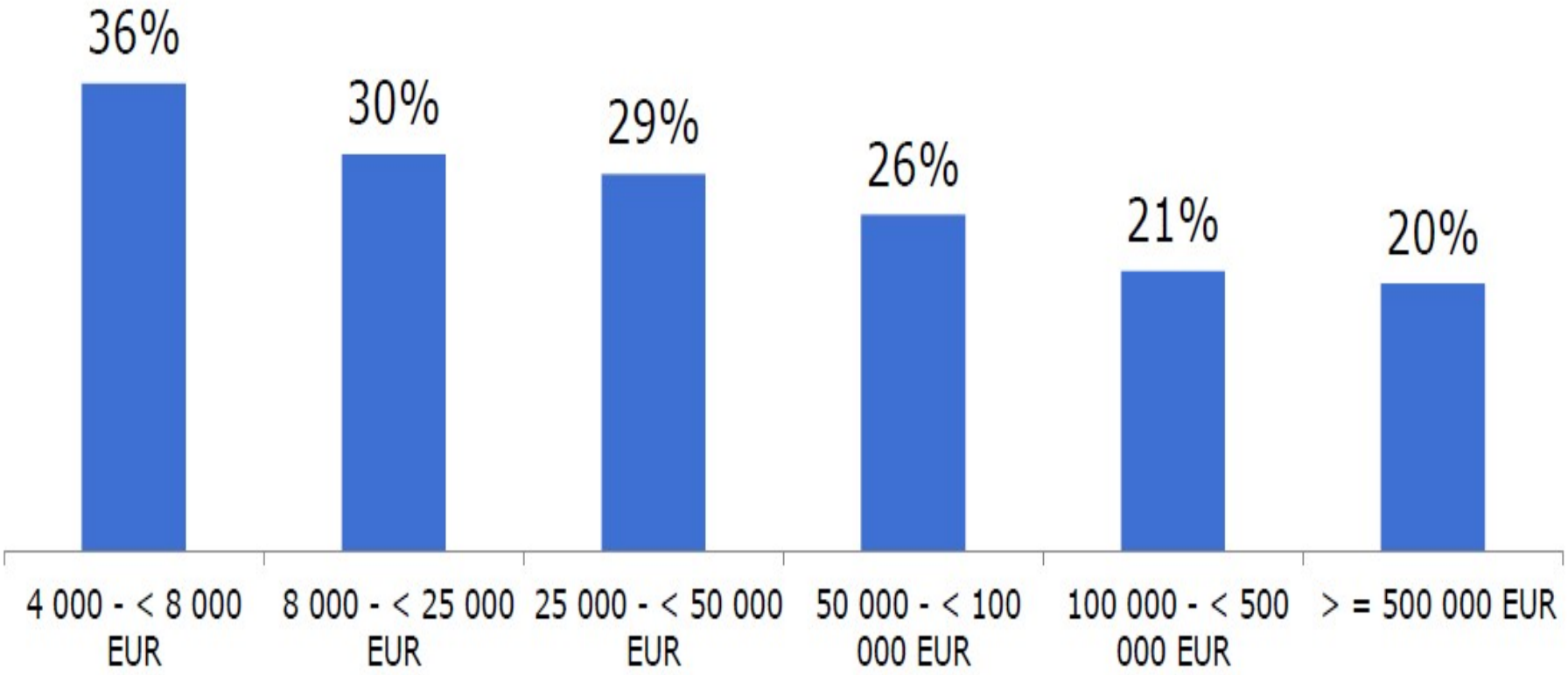

Liczba i % gospodarstw o stratach dochodu powyżej 30% według krajów członkowskich [średnio w latach 2007-2013]

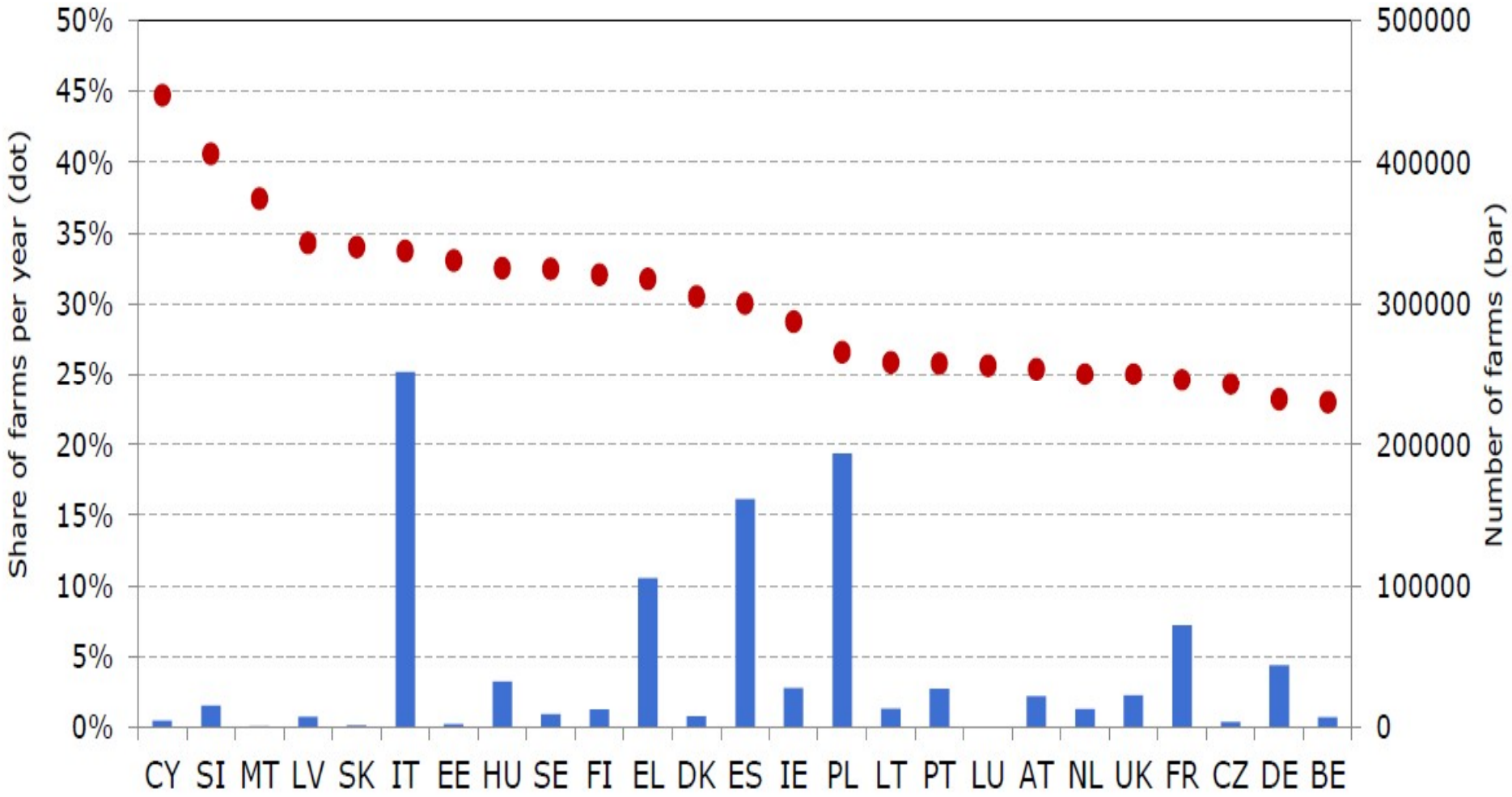

Główne obszary i problemy poruszane w dyskusji nad zmianami WPR 2020+

1. Krytyka sposobu dystrybucji płatności bezpośrednich
2. Złożoność i brak skuteczności zazielenienia
3. Potrzeba zwiększenia odporności gospodarstw na kryzysy
4. Potrzeba stworzenia lepszych warunków startu młodym rolnikom
5. Potrzeba budowy podstawowej infrastruktury, w tym szerokopasmowego internetu
6. Potrzeba uwzględniania zróżnicowania struktur wiejskich
7. Uwzględnianie oczekiwań społeczeństwa UE odnośnie środowiska i krajobrazu wiejskiego
8. Potrzeba działań mitygujących i adaptacyjnych do zmian klimatu
9. Polepszenie zarządzania zasobami naturalnymi
10. Złożoność procedur administracyjnych i kontrolnych
11. Wymogi wsparcia związanego z osiągniętymi rezultatami
12. Potrzeba utworzenia koalicji na rzecz rolnictwa i wsi
13. Potrzeba komplementarności interwencji z funduszy poza WPR aplikowanych na obszarach wiejskich

Ważniejsze stanowiska i propozycje zmian

1. Cele zrównoważonego rozwoju 2030 - FAO
2. Średniookresowy przegląd wieloletnich ram finansowych 2014-2020 - projekt rozporządzenia Komisji Europejskiej ”OMNIBUS”
3. Deklaracja CORK 2.0 – „Wyższy poziom jakości życia na obszarach wiejskich”
4. Stanowisko Komitetu Regionów w sprawie przyszłości obszarów wiejskich w UE
5. Stanowisko Juncker’a (6 grudnia 2016 – Outlook Conference)
6. Cele Hogan’a odnośnie WPR - (unowocześnienie i uproszczenie)
7. Cele i stanowisko Hogan’a (9 lutego 2017 r. - Prezydium COPA-COGECA)
8. Biała Księga Junker’a odnośnie przyszłości UE
9. Propozycje wielkiej czwórki odnośnie UE różnej prędkości
10. Publiczne konsultacje WPR 2020+
11. Pogłębienie Unii Gospodarczej i Walutowej

Cele zrównoważonego rozwoju FAO do 2030

Komisja Europejska podpisała z FAO porozumienie w sprawie włączenia 10 z 17 celów FAO w przyszłą WPR. Są to:

1. Zlikwidowanie ubóstwa
2. Zlikwidowanie głodu
3. Czysta woda i sanitacja wsi
4. Czysta i dostępna energia
5. Przyzwoite miejsca pracy i wzrost ekonomiczny
6. Przemysł, innowacyjność i infrastruktura
7. Zrównoważone miasta i lokalne społeczności
8. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja
9. Działania klimatyczne
10. Ekosystemy związane z zarządzaniem gruntami rolnymi

Cele Deklaracji CORK 2.0
„Wyższy poziom jakości życia na obszarach wiejskich”

1. Promowanie dobrobytu na obszarach wiejskich
2. Wzmocnienie łańcuchów walorów obszarów wiejskich
3. Inwestowanie w żywotność i witalność obszarów wiejskich
4. Ochrona środowiska na OW
5. Zarządzanie zasobami naturalnymi
6. Zachęcanie do działań klimatycznych
7. Zwiększenie roli wiedzy i innowacyjności
8. Polepszenie zarządzania na OW
9. Polepszanie realizacji polityki i jej upraszczanie
10. Polepszenie wydajności i odpowiedzialności

Średniookresowy przegląd wieloletnich ram finansowych 2014-2020 - projekt rozporządzenia „OMNIBUS”

Przedłożony przez Komisję Europejską wniosek ustawodawczy ma na celu przyczynić się do realizacji dwóch z najważniejszych celów WRF: **uproszczenia** i **zwiększenia elastyczności szeroko rozumianych procesów wdrażania polityk unijnych tak w wymiarze finansowym, jak i w sferze procedur administracyjnych.**

Za szczególnie istotne w obszarze WPR uznać należy propozycje dotyczące poszerzenia możliwości stosowania narzędzi stabilizacji dochodów w specyficznych sektorach produkcji rolniczej, jako skutecznie zapewniających rolnikom wsparcie w okresach występowania zjawisk kryzysowych na rynkach rolnych.

Średniookresowy przegląd wieloletnich ram finansowych 2014-2020 - projekt rozporządzenia „OMNIBUS”

1. 14 września 2016 r. Komisja Europejska ogłosiła komunikat w sprawie średniookresowego przeglądu ram finansowych na lata 2014-2020, oceniający funkcjonowanie wspólnego budżetu w aktualnej sytuacji finansowej.
2. W komunikacie zawarto m. in. szereg propozycji zmian do WPR (w projekcie tzw. rozporządzenia Omnibus), odnoszących się do wszystkich czterech rozporządzeń podstawowych WPR, tj.: płatności bezpośrednich, rozwoju obszarów wiejskich, wspólnej organizacji rynków i tzw. rozporządzenia horyzontalnego.
3. Przedłożone propozycje wymagają przeprowadzenia pełnej procedury współdecydowania, czyli dokonania uzgodnień w tzw. trilogu pomiędzy Komisją Europejską, Radą i Parlamentem Europejskim.
4. Proponowane zmiany powinny wejść w życie najpóźniej na początku 2018 roku.

Średniookresowy przegląd wieloletnich ram finansowych 2014-2020 - projekt rozporządzenia „OMNIBUS”

W projekcie rozporządzenia „Omnibus” szczególnie istotne zmiany zaproponowano w części dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich. Kraje członkowskie uzyskały możliwość zaprojektowania **narzędzi stabilizacji dochodów** ukierunkowanych na konkretne sektory produkcji, które zamierzają uczynić bardziej atrakcyjnymi dla rolników. Propozycje te są również odpowiedzią na potrzebę zapewnienia środków wsparcia rolników w okresie zjawisk kryzysowych na rynkach rolnych.

Zaproponowano również **wprowadzenie w znacznie szerszym zakresie tzw. instrumentów finansowych** celem zapewnienia dopływu szerszego strumienia środków finansowych ukierunkowanych na realizację priorytetów PROW 2014-2020.

Juncker (6 grudnia 2016 – Outlook Conference)

W nadchodzących latach WPR musi zapewnić rolnikom podstawową siatkę bezpieczeństwa, odpowiadać na wyzwania jakie napotyka społeczeństwo, w szczególności jeśli chodzi o bezpieczeństwo żywnościowe, ochronę środowiska i zmiany klimatu.

Komitet Regionów Parlamentu Europejskiego – Komisja zasobów naturalnych

Wzywa do opracowania Białej Księgi dotyczącej wiejskości na poziomie lokalnym i regionów. Dokument ten mógłby stać się Agendą/mapą drogowa rozwoju wsi w UE po 2020 roku.

Hogan (9 lutego 2017 r. - Prezydium COPA-COGECA)

„…jest jasne, że chcę aby WPR było adekwatnie do wyzwań finansowane, gdyż utrzymanie najwyższych standardów jakościowych unijnej żywności nie uda się bez wsparcia finansowego, jak również nie da się zakonserwować europejskiego modelu rolnictwa rodzinnego bez silnego wsparcia WPR”.

Junker – Biała Księga o przyszłości UE

W białej księdze określono najważniejsze wyzwania i szanse dla Europy na nadchodzące dziesięciolecie. Zawiera ona **pięć scenariuszy** określających, w jakim kierunku Unia może ewoluować **do 2025 r.** zależnie od podjętych teraz decyzji.

1 marca 2017 r.

Propozycja „wielkiej” czwórki (Francja, Niemcy, Włochy i Hiszpania) odnośnie UE różnej prędkości z 25 marca 2017r.

Nieznane i nieprzewidywalne aktualnie skutki dla przyszłej WPR?

DOKUMENT OTWIERAJĄCY DEBATĘ W SPRAWIE **POGŁĘBIENIA UNII GOSPODARCZEJ I WALUTOWEJ**

Komisja Europejska
COM(2017) 291 z dnia 31 maja 2017 r.

Publiczne konsultacje WPR 2020+ (unowocześnienie i uproszczenie)

Kwestionariusz skierowany do całego społeczeństwa UE składający się z 34 pytań, w tym 6 otwartych umożliwiających respondentom przedłożenie dodatkowych propozycji zmian i nowych rozwiązań.
W kwestionariuszu pominięto kwestie związane z zazielenieniem i wielkością planowanego przyszłego budżetu. W tej drugiej kwestii jest to zgodne z podejściem komisarza Hogana, aby najpierw zdefiniować zakres zadań WPR, a potem dyskutować o adekwatnym budżecie.

Dotychczasowe doświadczenia wdrażania WPR

Dotychczasowe doświadczenia

1. Utworzono system instytucjonalnego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich.
2. Wdrożono narzędzia planowania strategicznego rozwoju obszarów wiejskich.
3. Potencjalni beneficjenci coraz lepiej przygotowani do korzystania ze wsparcia.
4. Przyśpieszono rozbudowę i unowocześnianie infrastruktury technicznej i społecznej na wsi.
5. Zanotowano poprawę kapitału społecznego na wsi (LEADER).
6. Zanotowano poprawę jakości życia na wsi.
7. Zbyt niski udział polityki spójności we wsparciu rozwoju obszarów wiejskich.
8. Niska komplementarność i zintegrowanie różnych polityk.

Dotychczasowe doświadczenia c.d.

1. Rolnictwo UE zapewnia bardzo dobre wyżywienie (pod względem ilości i jakości) oraz może wziąć znaczniejszy udział w rozwiązywaniu problemów żywnościowych w skali globalnej.
2. Zapewniono stabilizację rynków produktów rolnych.
3. Zapewniono odpowiedni poziom dochodów pracujących w rolnictwie.
4. Rolnictwo europejskie jest dostarczycielem licznych dóbr publicznych. Za świadczenie tych dóbr rynek rolników nie *wynagradza.*
5. Nadal występuje konieczność zasadniczych przeobrażeń strukturalnych w rolnictwie i podniesienia poziomu innowacyjności.
6. Płatności bezpośrednie stanowią uznany i sprawdzony instrument wsparcia i stabilizacji dochodów i nie powinny być zastępowane innymi instrumentami.
7. Inne instrumenty zarządzania ryzykiem, powinny mieć charakter uzupełniający.
8. Wymogi dotyczące „aktywnego rolnika" powinny zostać bardziej sprecyzowane.
9. Płatności powinny otrzymywać gospodarstwa, które produkują na rynek.
10. Dopłaty nie powinny zmniejszać produkcyjnej i rynkowej aktywności rolników.
11. Docelowo należy dążyć do tego, aby gros dochodów rolniczych pochodziło z aktywności rynkowej. Dopłaty mają uzupełniać a nie tworzyć dochody.

Problemy i potrzeby rozwoju rolnictwa

1. Zwiększenie możliwości elastycznego kształtowania wsparcia przez kraje członkowskie.
2. Zapewnienie możliwości kontynuowania systemu SAPS.
3. Wspieranie konkurencyjności na globalnych rynkach.
4. Utrzymanie płatności związanych.
5. Uproszczenie zazielenienia.
6. Wprowadzenia szerszego instrumentarium stabilizacji dochodów.
7. Wprowadzenie systemu tzw. jednolitej kontroli.
8. Wprowadzenie płatności z tytułu dostarczania nie opłacanych i nie mających ceny rynkowej dóbr publicznych.
9. Zapewnienie zwiększenia efektywności wsparcia finansowego.
10. Innowacyjność i transfer wiedzy do praktyki.
11. Eliminowanie nieuczciwych praktyk handlowych.

Problemy i dalsze potrzeby rozwoju wsi

1. Poprawa dostępności komunikacyjnej do centrów rozwoju.
2. Tworzenie poza rolniczych miejsc pracy.
3. Poprawa dostępności do usług publicznych.
4. Poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców wsi.
5. Niedostateczny stopień/poziom dyfuzji innowacji na obszary wiejskie.
6. Słabo funkcjonujący AKIS (transfer wiedzy i innowacji).
7. Niedostateczne wykorzystanie różnorodnego endogennego potencjału lokalnego na rzecz rozwoju gospodarczego wsi.
8. Niski poziom współpracy w relacji wieś : miasto.
9. Niski stopień zaawansowania gospodarki obiegowej (circural economy) oraz bio gospodarki (bio economy).

Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich w Polsce

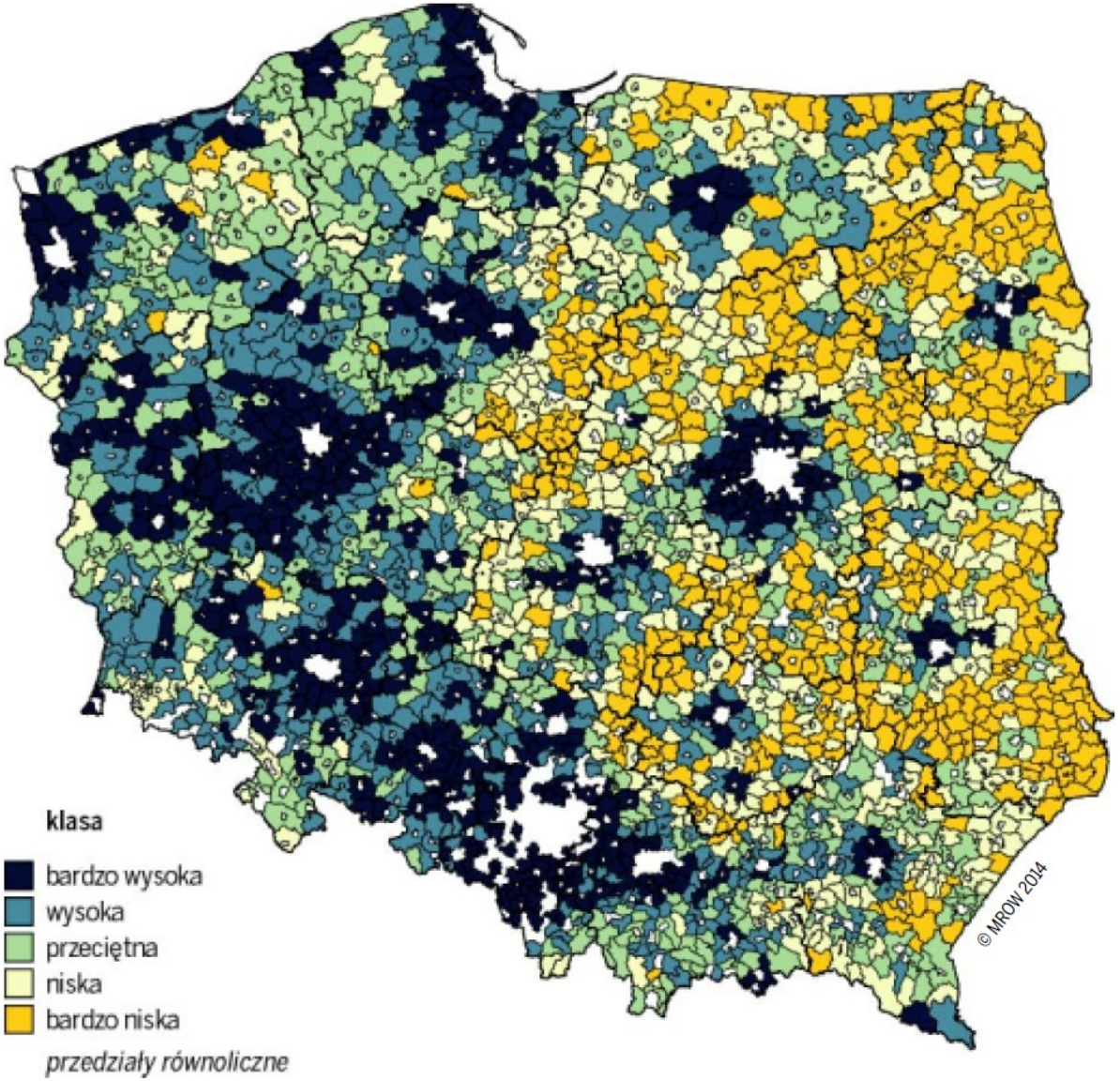

Źródło: MROW. Etap II. Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa 2016.

Stopień dezagraryzacji gospodarki lokalnej

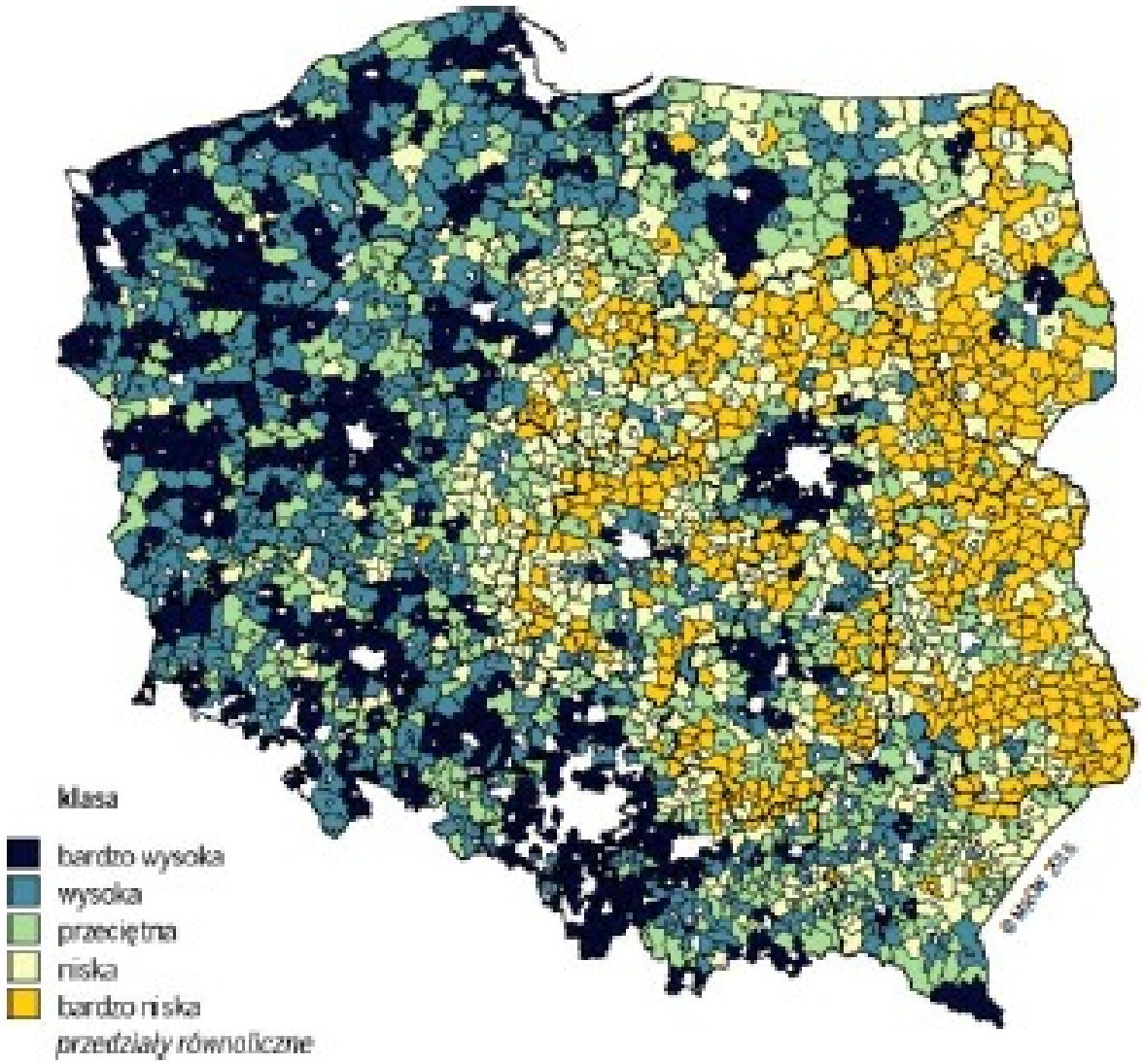

Źródło: MROW. Etap II. Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej & Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa 2016

Poziom rozwoju sektora poza rolniczego

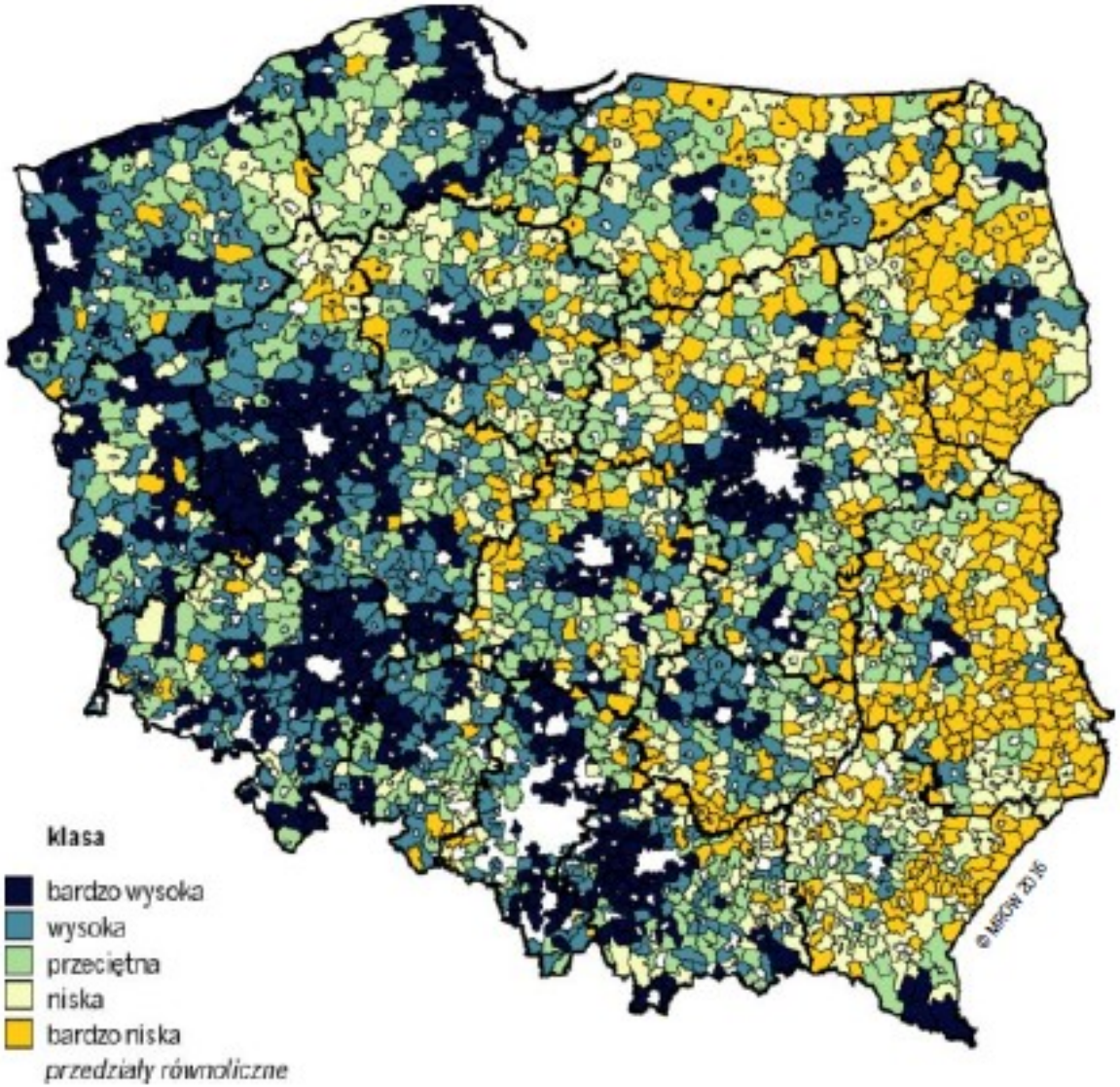

Źródło: MROW. Etap II. Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej & Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa 2016

Stan lokalnych finansów publicznych

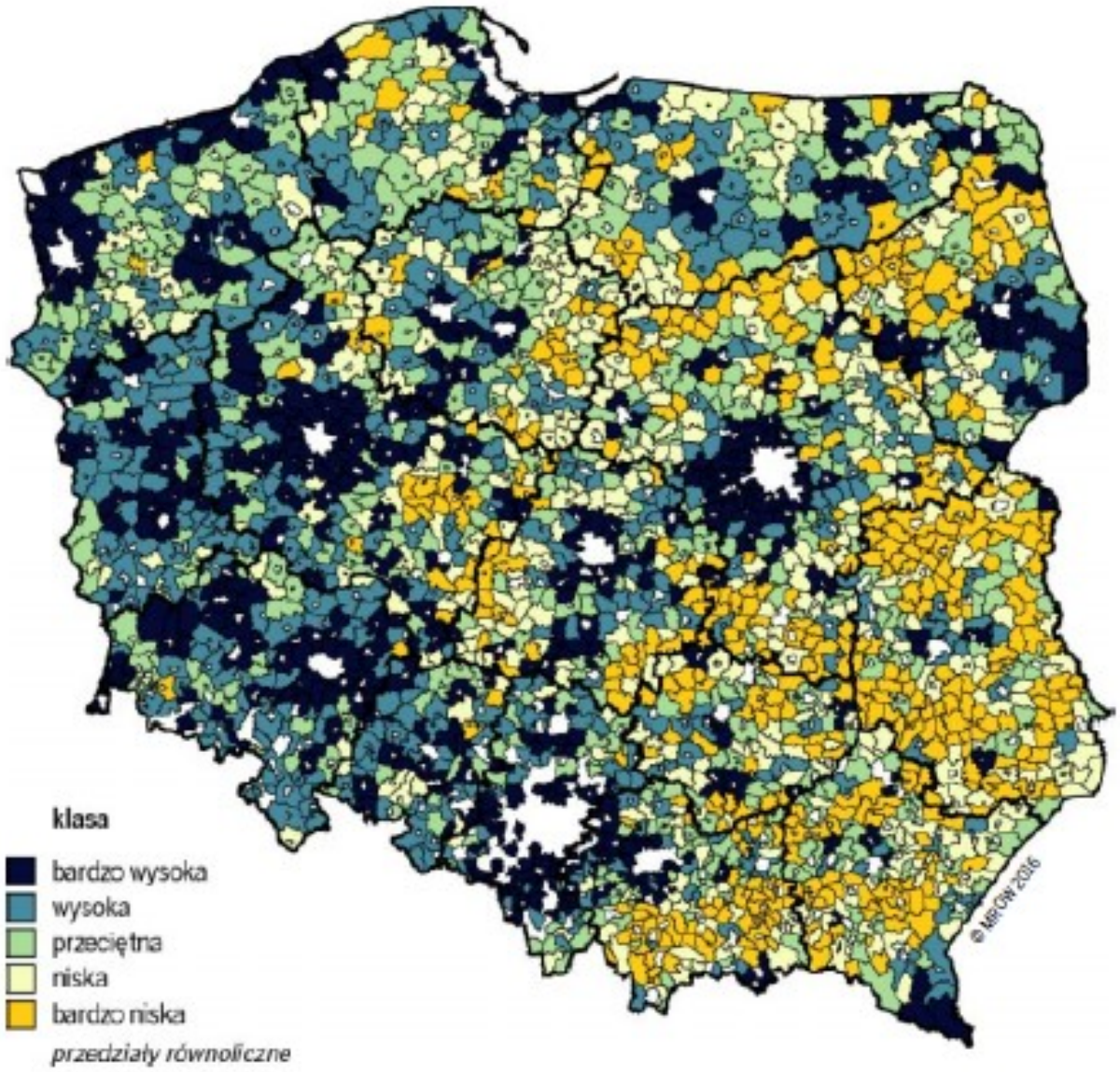

Źródło: MROW. Etap II. Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej & Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa 2016

Skutki dotychczasowej polityki

1. W przypadku Polski realizacja dotychczasowej polityki skutkuje rosnącym zróżnicowaniem poziomu rozwoju obszarów wiejskich oraz silną depopulacją obszarów słabiej rozwiniętych gospodarczo.

2. Skala zróżnicowania poziomu rozwoju jest większa wewnątrz regionów/województw niż w relacjach między nimi.

3. Dlatego też w przyszłości instrumentarium wspierające rozwój obszarów wiejskich należy w większym stopniu ukierunkować na poprawę spójności terytorialnej w wymiarze rozwoju gospodarczego, co przyczyni się do poprawy struktury obszarowej.

WPR a przyszłość wsi i rolnictwa w UE?

1. Nie ma wsi bez rolnictwa, ale można sobie wyobrazić rolnictwo bez istnienia wsi!
2. Czy w tym przypadku nie grozi nam zbyt daleko idąca dominacja rolnictwa industrialnego kosztem zubożenia różnorodności obszarów wiejskich w UE?
3. WPR nie w stanie samodzielnie rozwiązać wszystkich problemów związanych z rozwojem obszarów wiejskich!
4. Deklaracja CORK 2.0 w dużym stopniu odpowiada na wyzwania i sformułowane pytania, czy jednak nie jest w zbyt dużym stopniu skoncentrowana na kwestiach rolnictwa?
5. Co zatem należy zrobić aby sprostać wyzwaniom?
6. <u>Koniecznym jest zatem silniejsze niż dotychczas zaangażowanie/współfinansowanie pojawiających się wyzwań z innych wspólnych funduszy unijnych!</u>

Co zatem musimy zrobić?

1. Tworząc zasady przyszłej polityki rozwoju obszarów wiejskich uwzględnić należy cele zrównoważonego rozwoju ONZ do 2030 r., uzgodnienia z szczytu klimatycznego z Paryża z grudnia 2015 r. oraz konferencji z CORK 2.0.
2. Zintensyfikować procesy poprawy poziomu kapitału ludzkiego (edukacja) i społecznego (zaufanie – współpraca) na obszarach wiejskich.
3. Kontynuować rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej, w tym sieci komunikacyjne - w szczególności ICT.
4. Zapewnić powszechną dostępność do usług publicznych.
5. Zintensyfikować proces tworzenia poza rolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich (ICT + bio economy + circular economy).
6. Wzmocnić współpracę w relacji wieś-miasto (rural – urban + LEADER).
7. Znacząco zwiększyć zaangażowanie innych funduszy UE we wspieranie ROW.
8. **Niezbędnym jest przygotowanie Białej Księgi wytyczającej kierunki rozwoju obszarów wiejskich w UE, uwzględniającej bogaty lecz ciągle niedostatecznie wykorzystywany biznesowo lokalny potencjał endogenny obszarów wiejskich.**

Oddolne podejście do programowania PROW

1. Wprowadzone zmiany w zasadach przygotowania PROW 2014-2020, w założeniach polegające na zwiększeniu ukierunkowania programu na planowane do osiągnięcia rezultaty, w gruncie rzeczy zmusiło kraje członkowskie do realizacji zbyt wielu priorytetów i celów. W praktyce zamiast uproszczenia wprowadziło wiele utrudnień biurokratycznych, wymusiło na administracji krajów członkowskich przygotowanie bardzo skomplikowanych uzasadnień przyjętych rozwiązań.

W konsekwencji spowodowało rozproszenie posiadanych środków finansowych na zbyt szeroką paletę celów, co zapewne nie przyczyni się do skuteczności ich realizacji.

2. W związku z powyższym istnieje potrzeba oparcia w przyszłości procesu programowania PROW na bardziej oddolnym podejściu (bottom - up), aby w większym stopniu instrumentarium programów odpowiadało endogennym potrzebom i wspierały uruchamianie niewykorzystanych potencjałów rozwojowych regionów i społeczności lokalnych.

Jakość życia na obszarach wiejskich

1. Jakość życia jest podstawową determinantą żywotności i witalności wsi w UE. Wymaga zwiększenia wsparcia także z innych niż rolne (WPR) wspólnych funduszy unijnych, co ma na celu zmniejszenie dysproporcji w jakości życia na wsi i w miastach.

2. W kontekście postępującej depopulacji na obszarach wiejskich oraz z coraz wyraźniej występującym zjawiskiem braku następców i jednoczesnego starzenia się rolników w UE ma to fundamentalne znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich w średnim i długim okresie.

Usługi publiczne na obszarach wiejskich

1. Dostępność komunikacyjna
2. Edukacja szkolna i przedszkolna
3. Służba zdrowia
4. Internet szerokopasmowy
5. Dostępność do kultury
6. Bezpieczeństwo
7. Usługi opiekuńcze dla seniorów

Doradztwo rolnicze? A może wiejskie?

1.W kontekście coraz intensywniej pojawiających się nowych wyzwań - nie tylko przed rolnictwem - niepokojącym zjawiskiem dotyczącym wielu krajów jest przywiązywanie zbyt małej wagi do funkcjonowania dobrze przygotowanych do pełnienia swoich zadań instytucji doradztwa rolniczego, działających jako ogniwo systemu wiedzy i innowacji w rolnictwie (Agricultural Knowledge and Innovation Systems – AKIS).

2. Oferta instytucji doradztwa rolniczego powinna być rozszerzona o kwestie poza rolnicze (wiejskie) jak np.: tworzenie SMEs, wsparcie budowy kapitału społecznego, zagadnienia prawne, racjonalne odżywianie, itd..

3. Edukacja pozaszkolna mieszkańców wsi w zakresie szkoleń zawodowych podnoszących i aktualizujących kompetencje i praktyczne umiejętności mieszkańców wsi, w tym rolników.

Uwagi i wnioski

1. Pomimo dokonania w ostatnich kilkunastu latach znaczących przeobrażeń, Polska wieś i rolnictwo wymagają kontynuacji intensywnego wsparcia finansowego w celu stałego podnoszenia konkurencyjności sektora rolno-spożywczego oraz likwidacji luki cywilizacyjnej w relacji do obszarów miejskich oraz w kontekście europejskim.

2. Skala wyzwań rozwojowych, przy spodziewanym ograniczeniu wielkości wsparcia finansowego po 2020 roku wymaga podjęcia działań systemowych, w celu adaptacji do zmieniających się uwarunkowań i wyzwań prowadzenia polityki rozwoju obszarów wiejskich.

3. Kompleksowość, złożoność, jak i przestrzenny charakter problemów rozwoju obszarów wiejskich, przejawiający się również w relacjach wieś - miasto, jak również słaba koordynacja wcześniej realizowanych polityk w swej istocie sektorowych, wymagają silniejszego niż dotychczas zintegrowania i zorientowania wszystkich polityk unijnych na kwestiach rozwoju wsi. Umożliwi to szybsze niwelowanie dysproporcji cywilizacyjnych w relacji wieś : miasto, a także rozwijanie funkcji pozarolniczych i zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju gospodarczego.

Uwagi i wnioski c.d.

4. W tym kontekście istnieje WIELKA potrzeba kontynuacji, aczkolwiek zredefiniowanej polityki wobec obszarów wiejskich z uwzględnieniem analizy potrzeb, oceny wpływu i zintegrowanego pro efektywnościowego podejścia do realizacji średnio- i długookresowej strategii rozwoju wsi w całej UE.

5. Proces stałego zmniejszania udziału wydatków na rozwój obszarów wiejskich w budżecie UE musi ulec zatrzymaniu, a nawet odwróceniu. Tylko w takim przypadku możliwe będzie podjęcie nowych wyzwań po 2020 roku.

6. Koniecznym jest większe niż dotychczas zaangażowanie finansowe wszystkich funduszy unijnych w realizację wyzwań rozwojowych obszarów wiejskich w UE.

KONKLUZJA KOŃCOWA

Wieś europejska wymaga i oczekuje „NOWEGO OTWARCIA” co oznacza konieczność wypracowania zmodernizowanej polityki rozwoju obszarów wiejskich, adekwatnej do formułowanych celów i zapewnienia odpowiednich środków finansowych we wspólnotowym budżecie.

Służyć temu celowi może przygotowanie Białej Księgi!!!!

Ważniejsze opracowania i raporty

1. AGRICULTURAL MARKETS TASK FORCE'S REPORT, 2016.
2. A STRATEGIC APPROACH TO EU agricultural research and innovation, European Commission, final paper, RES(16)6957:1
3. A reformed CAP for competitive, sustainable and resilient agriculture. French contribution to the 29/31 May 2016 Informal Council on the post-2020 CAP, 25 May 2016
4. Buckwell Allan, Keep chewing this bone: a trickle of ideas on a future CAP
5. CAP direct payments post 2020: German positions Posted on 20 December, 2015 by ARC in Main stories
6. European Research and Innovation for Food and Nutrition Security, European Commission, RES(16)10192:1
7. Evaluation study of the implementation of the European Innovation Partnership for Agricultural Productivity and Sustainability Final report
8. Evolution of the Budget Dedicated for Rural Development Policy, European Union-Committee of Regions, DR(16) 11124:1
9. Falkenberg Sustainability Now! A European Vision for Sustainability, Eurpean Political Strategy Centre, Issue 18, July 2016.

10. Fresco L. O., Poppe K. J., Towards a Common Agricultural and Food Policy, Wageningen, 2016.
11. Matthews Allan: CAP Reform: The future of direct payments
12. MOMAGRI: White Paper. A new strategic course for the CAP, Paris, August 30, 2016
13. Research for Agri Committee – CAP Reform Post 2020 – Challenges for Agriculture: AGRICOM conference XI/2016.

The Future of Direct Payments - Alan Matthews.

The Future of Market Measures and Risk Management Schemes - Louis-Pascal Mahé.

The future of rural development policy. Realize the full potential of rural areas - Thomas Dax.

14. Władze Saksonii, Reorientation of EFARD funding after 2020- (EFARD RESET) 21.06.2016
15. The Political Economy of the 2014-2020 Common Agricultural Policy An Imperfect Storm, Edited by Johan Swinnen, 2014.
16. Van der Ploeg: After CAP Towards an integrated rural development policy 2.0 Posted on 31 October, 2016 by ARC.